

## ਭਾਗ-3

## Part 3 Sangat How can the Sangat be known?

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਇਹ 'ਕਾਇਨਾਤ' ਅਥਵਾ 'ਵਡ-ਖੇਲ ਤਮਾਸ਼ਾ' ਦੀ ਆਪਣੇ 'ਕਵਾਉ' ਅਥਵਾ 'ਹੁਕਮ' ਦੁਆਰਾ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਦੇਖ ਕੇ 'ਚਾਉ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਹੁਕਮੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾਏ ਰਾਹੁ ॥

ਨਾਨਕ ਵਿਗਸੈ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥

(ਪੰਨਾ—2)

ਜਿਵ ਜਿਵ ਹੁਕਮੁ ਤਿਵੈ ਤਿਵ ਕਾਰ ॥

ਵੇਖੈ ਵਿਗਸੈ ਕਰਿ ਵੀਚਾਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ—8)

ਵੇਖਹਿ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਕਰਿ ਕੁਦਰਤਿ ਪਾਸਾ ਢਾਲਿ ਜੀਉ ॥

(ਪੰਨਾ—71)

ਕੀਤਾ ਵੇਖੈ ਸਾਹਿਬੁ ਆਪਣਾ ਕੁਦਰਤਿ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੋ ॥

(ਪੰਨਾ—580)

ਆਪੇ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸਦਾ ਪਿਆਰਾ

ਕਰਿ ਚੋਜ ਵੇਖੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੇ ॥

(ਪੰਨਾ—605)

ਜਿਨਿ ਉਪਾਈ ਰੰਗਿ ਰਵਾਈ

ਬੈਠਾ ਵੇਖੈ ਵਖਿ ਇਕੇਲਾ ॥

(ਪੰਨਾ—722)

ਵੇਖੈ ਵਿਗਸੈ ਸਭਿ ਰੰਗ ਮਾਣੇ

ਰਚਨੁ ਕੀਨਾ ਇਕ ਆਖਾੜਾ ॥

(ਪੰਨਾ—1081)

ਬੱਚੇ—ਗੁਡੀਆਂ, ਪਟੋਲੇ ਆਦਿ ਬਣਾ ਕੇ ਚਾਉ ਨਾਲ ਖੇਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਆਪ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਬਚਿਆਂ ਦੀ 'ਖੇਲ'—ਇਲਾਹੀ 'ਵਡ-ਖੇਲ-ਤਮਾਸ਼ਾ' ਦੀ ਰਚਨਾਵਲੀ ਦਾ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ।

ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਉਪਾਈ ਜੀ

ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਸਿਰਜਿ ਸਭ ਗੋਈ ॥

(ਪੰਨਾ—11)

ਢਢੇ ਢਾਹਿ ਉਸਾਰੈ ਆਪੇ

ਜਿਉ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਵੈ ਕਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ—433)

The Timeless Being has created this 'universe' or the 'grand drama' through His 'Word' or 'Command' and joyfully delights in seeing it Himself.

1 The Commander, by His Command, leads us to walk on the Path.  
O Nanak, He blossoms forth, Carefree and Untroubled. 2

2 As He commands, so they exist.  
He watches over all, and contemplating the creation, He rejoices. 8

3 You watch over Your Creation, and through Your All-powerful Creative Potency,  
You cast the dice. 71

4 The Lord Master beholds His work, and contemplates His creative potency. 580

5 The Beloved Himself beholds, and rejoices; God Himself works wonders, and  
beholds them. 605

6 The One who created, and attached the mortals to pleasures, sits alone, and  
watches this. 722

7 You gaze in delight upon the one arena of the world, and enjoy all the pleasures.  
1081

Children make dolls and clothes to play with them with joy and delight and then they themselves destroy them. This 'play' of the children is symbolic of the creation of the Divine 'grand drama'.

8 You Yourself created the entire universe, and having fashioned it, You Yourself  
shall destroy it all. 11

9 Dhadha: He Himself establishes and disestablishes; as it pleases His Will, so does  
He act. 433

L80-1

ਢਾਹੇ ਢਾਹਿ ਉਸਾਰੇ ਆਪੇ ਹੁਕਮਿ ਸਵਾਰਣਹਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ—579)

ਭੰਨਣ ਘੜਣ ਸਮਰਥੁ ਹੈ ਓਪਤਿ ਸਭ ਪਰਲੈ ॥ (ਪੰਨਾ—1102)

ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਗੁੱਡੀਆਂ-ਪਟੋਲੇ ਤਾਂ 'ਨਿਰਜੀਵ' ਹਨ—ਪਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਚੇ ਹੋਏ 'ਜੀਵਾਂ' ਵਿਚ ਆਪਣੀ 'ਜੋਤ' ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ— ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੌਂ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੇ 'ਸੂਤ' ਵਿਚ ਪਰੋ ਦਿਤਾ ।

ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ—268)

ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਸਗਲੇ ਜੰਤ ॥ ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥.....

ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਆਗਾਸ ਪਾਤਾਲ ॥ ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਸਗਲ ਆਕਾਰ ॥

ਨਾਮ ਕੇ ਧਾਰੇ ਪੁਰੀਆ ਸਭ ਭਵਨ ॥ (ਪੰਨਾ—284)

ਆਪਨ ਸੂਤਿ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਪਰੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ—292)

ਆਪੇ ਸੂਤੁ ਆਪੇ ਬਹੁ ਮਣੀਆ ਕਰਿ ਸਕਤੀ ਜਗਤੁ ਪਰੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ—605)

ਇਸ 'ਜੀਵਨ-ਰੌਂ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਵਿਚ ਸਾਰੇ 'ਜੀਵ' ਪ੍ਰੰਤੋ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ—

ਸੰਬੰਧ

ਮੇਲ-ਜੋਲ

ਸੰਗ

ਸੰਗਤ

ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਏਸੇ 'ਨਾਮ-ਡੋਰੀ' ਅਥਵਾ ਆਤਮਿਕ 'ਸੂਤ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ 'ਜੀਵਾਂ' ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ, ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਕਰਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚਕਾਰ—

ਪਿਆਰ ਦੀ ਖਿੱਚ

ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਡੋਰੀ

ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਤਾਂਘ

ਦੁਆਰਾ—ਆਤਮਿਕ—

ਸਾਂਝ

ਵਣਜ-ਵਪਾਰ

1 He destroys, and having destroyed, He creates; by His Order, He adorns us. 579

2 You are all-powerful, to form and break; You create and destroy all. 1102

The only difference is that the dolls-dresses made by children are 'lifeless' – but the Timeless Being putting His 'Light' in this created 'beings' has threaded them in the 'fibre or yarn of His 'life-current' or 'Naam'.

3 the whole creation is strung on Your thread. 268

4 The Naam is the Support of all creatures.

The Naam is the Support of the earth and solar systems.....

The Naam is the Support of the Akaashic ethers and the nether regions.

The Naam is the Support of all bodies.

The Naam is the Support of all worlds and realms. 284

5 Upon Your thread, You have strung the whole world. 292

6 He Himself is the thread, and He Himself is the many beads; through His Almighty Power, He has strung the worlds. 605

All the 'beings' are threaded in this love-cord' of 'life-current' or 'Naam' and through this 'love-cord' they

are connected

have interaction

maintain communication

keep company

with one another and with the Timeless Being.

It is through this 'string of Naam' or spiritual 'yarn' that there is this

pull of love

cord of affection

yearning for affection

among the beings themselves and with the Timeless Being which results in spiritual

partnerships

transactions

ਲੋਵਾ-ਦੇਵੀ

ਲਾਹਾ

ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ॥ ਗੋਬਿੰਦੁ ਬਿਨੁ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥

ਸੂਤੁ ਏਕੁ ਮਣਿ ਸਤ ਸਹੰਸ ਜੇਸੇ ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ— 485)

ਇਕਤੁ ਸੂਤਿ ਪਰੋਇ ਜੋਤਿ ਸੰਸਾਰੀਐ ॥ (ਪੰਨਾ—518)

ਆਪੇ ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਸੇਤਜ ਉਤਭੁਜ ਆਪੇ ਖੰਡ ਆਪੇ ਸਭ ਲੋਇ ॥

ਆਪੇ ਸੂਤ ਆਪੇ ਬਹੁ ਮਣੀਆ ਕਰਿ ਸਕਤੀ ਜਗਤੁ ਪਰੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ— 605)

ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਨਾਲ 'ਜੀਵ' ਦਾ ਆਤਮਿਕ—

ਸੰਬੰਧ

ਮੇਲ-ਜੋਲ

ਸਾਂਝ

ਸੰਗਤ

ਲੋਵਾ-ਦੇਵੀ

ਜੀਵ ਦੀ—

ਚੇਤੰਨਤਾ

ਧਿਆਨ

ਯਾਦ

ਸਿਮਰਨ

ਵਿਸਵਾਸ

ਸਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ

ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ

ਰਾਹੀ—

ਉਪਜਦੀ

ਪਲਦੀ

ਮੌਲਦੀ

ਦਿੜ੍ਹ

interactions

benefits.

1 God is everything, God is everything. Without God, there is nothing at all. As one thread holds hundreds and thousands of beads, He is woven into His creation. 485

2 He has strung all on only one thread; He has infused His Light in them. 518

3 He Himself is the thread, and He Himself is the many beads; through His Almighty Power, He has strung the worlds. 605

Through the

consciousness

attention

memory

meditation

belief

faith filled desire

love of one's inner being

and with the 'life-current' or 'Naam' man's spiritual –

connection

interaction

partnership

company

transactions

sprout

grow

flourish

become ingrained

ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਥਵਾ ਨਾਮ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਦੀ  
ਬਾਬਤ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ—

ਅਹਿਸਾਸ  
ਵਿਸ਼ਵਾਸ  
ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ  
ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ  
ਜਾਗ੍ਰਤੀ

ਸਾਡੀ 'ਚੇਤਨਤਾ' ਅਥਵਾ 'ਧਿਆਨ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚੇਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ'—'ਰਵਿ ਰਹਿਆ  
ਭਰਪੂਰ' ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ (consciousness) ਅਥਵਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ  
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ 'ਠੁੱਲੀ' ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ-ਆਤਮੇ  
ਰਵਿ-ਰਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋਂ' ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ'—'ਨਾਮ' ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਯਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ  
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਚੇਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ, ਇਨਸਾਨ ਦੀ 'ਚੇਤਨਤਾ' ਅਥਵਾ  
ਅਹਿਸਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਤੀਖਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ  
'ਚੇਤਨਤਾ' ਹੀ ਕੋਮਲ ਦੇਵੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹਨਾਂ  
ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਅਤੇ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ' ਮਾਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਹਿਸਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਯਾ 'ਚੇਤਨਤਾ' ਠੁੱਲੀ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਹੋਵੇ  
ਤਾਂ ਅਸੀਂ 'ਪਸ਼ੂ ਸਮਾਨ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗਰ ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ-  
ਕਰਣ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਣ ਹੋ ਕੇ ਅਚੇਤ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਕਰਮ ਕਰਦੇ  
ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਜੋ ਨ ਸੁਨਹਿ ਜਸੁ ਪਰਮਾਨੰਦਾ ॥

ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਤ੍ਰਿਗਦ ਜੋਨਿ ਤੈ ਮੰਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ—188)

ਰਤਨੁ ਤਿਆਗਿ ਕਉਡੀ ਸੰਗਿ ਰਚੈ ॥ ਸਾਚੁ ਛੇਡਿ ਭੁਠ ਸੰਗਿ ਮਚੈ ॥

ਜੋ ਛਡਨਾ ਸ ਅਸਥਿਰੁ ਕਰਿ ਮਾਨੈ ॥ ਜੋ ਹੋਵਨੁ ਸੋ ਦੂਰਿ ਪਰਾਨੈ ॥

ਛੇਡਿ ਜਾਇ ਤਿਸ ਕਾ ਸੁਖ ਕਰੈ ॥ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਤਿਸੁ ਪਰਹਰੈ ॥

ਚੰਦਨ ਲੇਪੁ ਉਤਾਰੈ ਹੋਇ ॥

ਗੁਰਧਬ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਸਮ ਸੰਗਿ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ—267)

In other words

the feeling

the belief

faith-filled desire

innate love of the self

awareness

in our mind about the existence of the Timeless being or 'Naam' can only be  
possible through our 'consciousness' or 'attention'.

Even in the 8.4 million life-forms, the 'life-current' or 'Naam' is 'fully  
pervading and permeating', but the ability of their consciousness to feel is  
'crude' and 'low' and for this reason it is not possible for them to feel and  
believe the 'life-current' pervading and permeating in their innermost  
consciousness.

In comparison with the 8.4 million life-forms, man's consciousness or the  
power to feel is very subtle and sharp as a result of which his 'consciousness'  
can experience the delicate divine desires and enjoy their spiritual relish and  
'innate self-love'.

When the power of feeling or 'consciousness' in us becomes crude or low,  
then we become like 'animals' and like animals we become subordinate to our  
subconsciousness and low thoughts and unknowingly we indulge in low, base  
acts.

1 Those who do not listen to the Praises of the Lord of supreme bliss,  
are worse off than beasts, birds or creeping creatures. 188

2 Forsaking the jewel, they are engrossed with a shell.  
They renounce Truth and embrace falsehood.  
That which passes away, they believe to be permanent.  
That which is immanent, they believe to be far off.  
They struggle for what they must eventually leave.  
They turn away from the Lord, their Help and Support, who is always with them.  
They wash off the sandalwood paste;  
like donkeys, they are in love with the mud. 267

L84-4

ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧਲੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨ ਭਾਈ ॥  
ਪਸੂ ਭਏ ਅਭਿਮਾਨੁ ਨ ਜਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ—1190)

ਸਾਕਤ ਨਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹਰਿ ਭਰਮਾਵੈਗੋ ॥  
ਲੱਭ ਲਹਰਿ ਸੁਆਨ ਕੀ ਸੰਗਤਿ  
ਬਿਖੁ ਮਾਇਆ ਕਰੰਗਿ ਲਗਾਵੈਗੋ ॥ (ਪੰਨਾ—1312)

ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਵਾਸਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਅਸੀਂ ਪਸੂਆਂ ਤੋਂ  
ਭੀ ਨੀਵੇਂ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦੇ ਹਾਂ ।

ਜਿਉ ਕੂਕਰੁ ਹਰਕਾਇਆ ਧਾਵੈ ਦਹਦਿਸ ਜਾਇ ॥  
ਲੱਭੀ ਜੰਤੁ ਨ ਜਾਣਈ ਭਖੁ ਅਭਖੁ ਸਭ ਖਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ—50)

ਦੂਜੇ ਲਗੇ ਪਚਿ ਮੁਏ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਗਵਾਰ ॥  
ਬਿਸਟਾ ਅੰਦਰਿ ਕੀਟ ਸੇ ਪਇ ਪਚਹਿ ਵਾਰੰਵਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ—85)

ਕੂਕਰ ਸੂਕਰ ਕਹੀਅਹਿ ਕੁੜਿਆਰਾ ॥  
ਭਉਕਿ ਮਰਹਿ ਭਉ ਭਉ ਭਉਹਾਰਾ ॥  
ਮਨਿ ਤਨਿ ਝੂਠੇ ਕੂੜੁ ਕਮਾਵਹਿ  
ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਗਹ ਹਾਰਾ ਹ ॥ (ਪੰਨਾ—1029)

ਧ੍ਰਿਗੁ ਖਾਣਾ ਧ੍ਰਿਗੁ ਪੰਨੁਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾ ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਪਿਆਰੁ ॥  
ਬਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀੜੇ ਬਿਸਟਾ ਰਾਤੇ  
ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਹੋਹਿ ਖੁਆਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ—1347)

ਨਾਨਕ ਸੇ ਨਰ ਅਸਲਿ ਖਰ  
ਜਿ ਬਿਨੁ ਗੁਣ ਗਰਬ ਕਰੇਤਿ ॥ (ਪੰਨਾ—1246)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ 'ਭੁਲ' ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ  
ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਤਾ ਵਿਚੋਂ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਜੀਵਨ ਰੋਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਯਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ  
ਉਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਯਾ 'ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜੀਵ ਦਾ  
ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਨਾਲ 'ਚੇਤਨ-ਸੰਬੰਧ' ਟੁਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦੀ ਜੀਵਨ-ਰੋਂ  
ਨਾਲ ਸਾਡੀ—

ਸਾਂਝ

ਸੰਗਤ

ਲੇਵਾ-ਦੇਵੀ

- 1 *The manmukh is blind; he does not like the Guru's Teachings. He has become a beast; he cannot get rid of his egotistical pride. 1190*
- 2 *The faithless cynic does not submit to the True Guru; the Lord makes the non-believer wander in confusion. The waves of greed are like packs of dogs. The poison of Maya sticks to the body-skeleton. 1312*

Many a time under the influence of our base desires, we indulge in acts which are even lower than those of animals and suffer the consequences.

- 3 *Like the mad dog running around in all directions, the greedy person, unaware, consumes everything, edible and non-edible alike. 50*
- 4 *Attached to duality, the foolish, blind and stupid people waste away and die. Like worms, they live in manure, and in it, they die over and over again. 85*
- 5 *The false are called pigs and dogs. They bark themselves to death; they bark and bark and howl in fear. False in mind and body, they practice falsehood; through their evil-mindedness, they lose out in the Court of the Lord. 1029*
- 6 *Cursed is the food, and cursed are the clothes, of those who are attached to the love of duality. They are like maggots in manure, sinking into manure. In death and rebirth, they are wasted away to ruin. 1347*
- 7 *O Nanak, they are donkeys; they are very proud of themselves, but they have no virtues at all. 1246*

In this way we 'forget' the Timeless Being and the feeling or belief of 'life-current' of 'Naam' evaporates or becomes 'superficial' as a result of which man's 'conscious-connection' with the divine realm breaks and our

partnership

company

interaction

with the life- current of 'Naam' cannot take place

ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਵਿਰਸੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ 'ਜੀਵ' ਆਤਮਿਕ 'ਮਾਲਾ' ਦੇ ਬਾਕੀ ਮਣਕਿਆਂ ਅਥਵਾ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ 'ਚੇਤਨਤਾ' ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਵੀ ਦਾਮਨਿਕ 'ਸ਼ਖਸੀਅਤ' ਨਾਲ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ—

ਮੇਲ-ਜੋਲ

ਸਾਂਝ

ਸੰਗਤ

ਵਣਜ-ਵਪਾਰ

ਲੇਵਾ-ਦੇਵੀ

ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਭੁਲ' ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਿਕ 'ਸੋਮੇ' ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਅਤੇ 'ਸੰਗਤ' ਨਾਲੋਂ ਟੁਟ ਕੇ—ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਡਰੀ ਹਸਤੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ—ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾਪਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਧ ਜਨਾ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੇ ਰਹਨਿ ਇਕੋਲੜੀਆਹ ॥ (ਪੰਨਾ—135)

ਧਨ ਏਕਲੜੀ ਜੀਉ ਬਿਨੁ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ—244)

ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨ ਚੇਤਨੀ ਮਨਿ ਆਪਣੈ ਸੁਚੇਤ ॥

ਛੁਟੈ ਤਿਲ ਬੁਆੜ ਜਿਉ ਸੁੰਵੈ ਅੰਦਰਿ ਖੇਤ ॥ (ਪੰਨਾ—463)

ਆਪ ਕਮਾਣੈ ਵਿਛੜੀ ਦੋਸੁ ਨ ਕਾਹੂ ਦੇਣ ॥ (ਪੰਨਾ—136)

ਮਨਮੁਖ ਸਦਾ ਵਿਛੜੇ ਫਿਰਹਿ ਕੋਇ ਨ ਕਿਸ ਹੀ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ—1258)

ਵਿਧਣ ਖੂਹੀ ਮੁੰਧ ਇਕੋਲੀ ॥

ਨਾ ਕੋ ਸਾਥੀ ਨਾ ਕੋ ਬੇਲੀ ॥ (ਪੰਨਾ—794)

ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਦ ਤਾਈ ਕੋਈ 'ਮਣਕਾ' ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਦ ਤਾਈ ਉਹ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦੇ 'ਪ੍ਰਵਾਰ' ਦਾ 'ਮੈਂਬਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ 'ਮਾਲਾ' ਦੀ ਸੋਹਣਪ, ਵਡਿਆਈ, ਕਦਰ-ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਮਣਕੇ ਦਾ ਹਿਸਾ ਯਾ ਵਿਰਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ 'ਮਾਲਾ' ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਇਕੱਲੇ ਮਣਕੇ ਦੀ

and we become deprived of our Divine inheritance.

Coming out of the 'love-cord' of Divine realm, 'man' becomes separated from the other beads of the spiritual 'rosary' meaning he is separated from the 'consciousness' of the guru-orientated beloveds and therefore no

interaction

sharing

company

transactions

dealings

are possible with their dynamic Divine 'personality' in the innermost consciousness'.

Thus through 'forgetting' and breaking away from the spiritual 'source' or 'Naam' and 'sangat' (company) – he regards himself as a separate entity in the materialistic realm – as a result of which he feels the loneliness (a sense of unconnectedness).

1 Those who lack the Company of the Holy, remain all alone. 135

2 The soul-bride who is without her beloved Husband is all alone. 244

3 O Nanak, those who do not think of the Guru, and who think of themselves as clever, shall be left abandoned in the field, like the scattered sesame. 463

4 My own evil actions have kept me separate from Him; why should I accuse anyone else? 136

5 The self-willed manmukhs are forever separated from the Lord; no one is with them. 1258

6 The lonely soul-bride suffers in the pit of the world. She has no companions, and no friends. 794

For example as long as a 'bead' is threaded in the rosary, it is a 'member' of the 'family' of beads of the rosary and it contributes towards the beauty, greatness, value of the rosary as a whole. But one lonely bead separated from the 'rosary'

ਕੋਈ ਵਡਿਆਈ ਯਾ ਕਦਰ-ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਮਣਕਾ ਆਪੁ-ਸਹੇੜੀ ਹੋਈ 'ਇਕੱਲ' ਵਿਚ ਝੁਰਦਾ ਅਤੇ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਜੀਵ 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਨਾਮ' ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਤ 'ਸਤ-ਸੰਗੀਆਂ', 'ਸੰਤ-ਮੰਡਲੀ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਵਾਰ' ਦਾ 'ਮੈਂਬਰ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਵੀ ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਿਕ 'ਲੇਵਾ-ਦੇਵੀ' ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਤਨੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਰਾਮ ਸਿਉ ਸੰਗਿ ਸਾਧ ਸਹੇਲੜੀਆਹ । (ਪੰਨਾ—135)  
ਸੁਖਿ ਬੇਸਹੁ ਸੰਤ ਸਜਨ ਪਰਵਾਰੁ ॥

ਹਰਿ ਧਨ ਖਟਿਓ ਜਾ ਕਾ ਨਾਹਿ ਸੁਮਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ—185)  
ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਮੇਰੀ ਲੇਵਾ ਦੇਵੀ ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਬਿਉਹਾਰਾ ॥

ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਹਮ ਲਾਹਾ ਖਾਟਿਆ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ—614)  
ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਰਾਖੈ ਸੰਤਾ ਸੰਗਿ ਸਮਾਵਨਾ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਚਲਤੁ ਦਿਖਾਇਆ  
ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਵਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ—1018)

ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਸੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਲਾਹਾ  
ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਚੁ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—1040)

ਹੀਰੇ ਹੀਰਾ ਬੋਧਿਆ ਰਤਨ ਮਾਲ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਚੰਗੀ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 6/9)  
ਗੁਰ ਭਾਈ ਰਤਨਾ ਦੀ ਮਾਲਾ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 11/27)

ਗੁਰ ਸਿਖ ਰਤਨ ਪਦਾਰਥਾ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿਮਾਲ ਪਰੋਈ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 15/16)

ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕੋਠਰੀ (solitary cell) ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਜਿਸ ਦੀ 'ਇਕੱਲ' ਅਤਿ ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਅਸਹਿ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ 'ਜੀਵ'— 'ਨਾਮ' ਨਾਲੋਂ ਟਟ ਕੇ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਹਉਮੈ' ਦੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਅਥਵਾ 'ਦੂਜੇ ਭਾਉ' ਦਾ 'ਭਰਮ' ਚਿੰਬੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੀ 'ਕਾਲ ਕੋਠਰੀ' ਵਿਚ ਕੈਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚਿੰਤਾ-ਫਿਕਰ-ਡਰ-ਭੋ ਦੇ 'ਅਗਨ ਸੌਕ ਸਾਗਰ' ਵਿਚ ਸੜਦਾ-ਬਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

does not have any greatness or value; on the contrary, it worries and suffers the self-created 'loneliness'.

In this way when man is threaded in the 'love-cord' of 'Naam' he is 'shareholder' of all the virtues and greatness of the spiritual realm and is a member of those threaded in 'Naam', namely the company of truth-seekers, holy groups. In other words he is a member of 'Nanak's family'. Thus through their Divine company he participates in spiritual transactions and benefits (accordingly).

1 *Their bodies and minds blossom forth in the Lord; they have the companionship of the Holy Saints. 135*

2 *Sit in peace, O Saints, with the family of friends. Earn the wealth of the Lord, which is beyond estimation. 185*

3 *My dealings are with the Saints, and my business is with the Saints. I have earned the profit with the Saints, and the treasure filled to overflowing with devotion to the Lord. 614*

4 *I am unworthy; no one gives me sanctuary. But in the Society of the Saints, I merge in God. Says Nanak, the Guru has revealed this miracle; within my mind, I enjoy the Lord, Har, Har. 1018*

5 *O Nanak, singing the Glorious Praises of the Lord, the true profit is obtained; in the Sat Sangat, the True Congregation, the fruit of Truth is obtained. 1040*

6 *As the diamond interlaced with other diamonds goes in the company of jewels, likewise the mind-diamond intertwined with the diamond like Guru Word goes in the string of the holy congregation. VBG 6/9*

7 *These, all fellow disciples of the Guru, are like the jewels of a string. VBG11/27*

8 *The Sikhs of the Guru are pearls who are strung in the garland in the form of congregation. VBG15/16*

Dangerous criminals are imprisoned in solitary cells. The 'loneliness' (in the solitary cell) is very painful and unbearable.

In the same manner when 'man' – breaks away from 'Naam' and enters the materialistic realm, then the chronic disease of 'egotism' or the 'doubt-fallacy' of 'duality' embraces him and he becomes imprisoned in the 'solitary cell' of 'me-mineness' and all his life, he burns in the 'fiery guilt ocean' of anxiety, worry-fear-dread.

ਜੋ ਜੀਅ ਹਰਿ ਤੇ ਵਿਛੁੜੇ ਸੇ ਸੁਖਿ ਨ ਵਸਣਿ ਭੇਣ ॥ (ਪੰਨਾ—136)  
 ਬਾਝੁ ਗੁਰੂ ਫਿਰੈ ਬਿਲਲਾਦੀ ਦੁਜੈ ਭਾਇ ਖੁਆਣਿ ॥ (ਪੰਨਾ—513)  
 ਜਿਸ ਨੋ ਕਰਤਾ ਵਿਸਰੈ ਤਿਸਹਿ ਵਿਛੋੜਾ ਸੰਗੁ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ—760)  
 ਬਿਛੁਰਤ ਕਿਉ ਜੀਵੇ ਓਇ ਜੀਵਨ ॥.....  
 ਜਿਨ ਕਉ ਬਿਸਰੇ ਮੇਰੇ ਰਾਮੁ ਪਿਆਰਾ ਸੇ ਮੁਏ ਮਰਿ ਜਾਹੀ ॥ (ਪੰਨਾ—1269)

ਮੌਹ-ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਏ ਜੀਵ ਨੂੰ ਉਖੀ-ਸੁਚੀ 'ਦੇਵੀ ਸੰਗਤ' ਨਹੀਂ  
 ਭਾਉਂਦੀ। ਜੇ ਦੇਖ-ਦੇਖੀ ਯਾ ਰਵਾਜਨ 'ਸੰਗਤ' ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਭੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ-  
 ਭਾਵਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

ਜਿਨ ਕੇ ਚਿਤ ਕਠੌਰ ਹਰਿ ਸੇ ਬਹਹਿ ਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥  
 ਓਥੈ ਸਚੁ ਵਰਤਦਾ ਕੂੜਿਆਰਾ ਚਿਤ ਉਦਾਸਿ ॥  
 ਓਇ ਵਲੁ ਫੁਲੁ ਕਰਿ ਝਤਿ ਕਢਦੇ ਫਿਰਿ ਜਾਇ ਬਹਹਿ ਕੂੜਿਆਰਾ ਪਾਸਿ ॥  
 ਵਿਚਿ ਸਚੇ ਕੂੜੁ ਨ ਗਡਈ ਮਨਿ ਵੇਖਹੁ ਕੋ ਨਿਰਜਾਸਿ ॥  
 ਕੂੜਿਆਰ ਕੂੜਿਆਰੀ ਜਾਇ ਰਲੇ  
 ਸਚਿਆਰ ਸਿਖ ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥ (ਪੰਨਾ—314)  
 ਕਲਰਿ ਖੇਤੀ ਬੀਜੀਐ ਕਿਉ ਲਾਹਾ ਪਾਵੈ ॥  
 ਮਨਮੁਖੁ ਸਚਿ ਨ ਭੀਜਈ ਕੂੜੁ ਕੂੜਿ ਗਡਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ—419)  
 ਸਚਾ ਸਾਹੁ ਸਚੇ ਵਣਜਾਰੇ ਓਥੈ ਕੂੜੇ ਨਾ ਟਿਕੰਨਿ ॥  
 ਓਨਾ ਸਚੁ ਨ ਭਾਵਈ ਦੁਖ ਹੀ ਮਾਹਿ ਪਚੰਨਿ ॥ (ਪੰਨਾ—755)  
 ਹਰਿ ਕੇ ਲੰਗ ਰਾਮ ਜਨ ਨੀਕੇ ਭਾਗ ਹੀਣ ਨ ਸੁਖਾਇ ॥  
 ਜਿਉ ਜਿਉ ਰਾਮ ਕਹਹਿ ਜਨ ਉਚੇ  
 ਨਰ ਨਿੰਦਕ ਡੰਸੁ ਲਗਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ—881)  
 ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਤਿ ਜਰੈ ॥  
 ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕਬਹੂ ਨਹੀ ਕਰੈ ॥ (ਪੰਨਾ—1252)  
 ਕਬੀਰ ਪਾਪੀ ਭਗਤਿ ਨ ਭਾਵਈ ਹਰਿ ਪੂਜਾ ਨਾ ਸੁਹਾਇ ॥  
 ਮਾਖੀ ਚੰਦਨ ਪਰਹਰੇ ਜਹ ਬਿਗੰਧ ਤਹ ਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ—1368)  
 ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸੁਣਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੰਥ ਨ ਚਾਲ ਚਲੰਦੇ ॥  
 ਕਪਟ ਸਨੇਹੀ ਫਲੁ ਨ ਲਹੰਦੇ ॥ (ਵਾ. ਭਾ. ਗੁ. 17/3)

- 1 Those who are separated from the Lord do not dwell in peace, O sister. 136
- 2 Without the Guru, they wander around crying out in misery; in the love of duality, they are ruined. 513
- 3 One who forgets the Creator Lord, suffers sorrow and separation. 760
- 4 Separated from the Lord, how can any living being live?..... Those who forget my Beloved Lord are dead and dying. 1269

One who is immersed in attachment – materialism does not like lofty-pure 'holy company'. If he goes imitatively (following what others do) or attends the traditional 'sangat', he does not get any benefit due to his lack of faith-filled-desire.

- 5 Those who have hearts as hard as stone, do not sit near the True Guru. Truth prevails there; the false ones do not attune their consciousness to it. By hook or by crook, they pass their time, and then they go back to sit with the false ones again. Falsehood does not mix with the Truth; O people, check it out and see. The false go and mingle with the false, while the truthful Sikhs sit by the side of the True Guru. 314
- 6 Planting the seeds in the rocky soil, how can one reap a profit? The self-willed manmukh is not pleased with Truth; the false are buried in falsehood. 419
- 7 True is the Banker, and True are His traders. The false ones cannot remain there. They do not love the Truth - they are consumed by their pain. 755
- 8 The Lord's people are good and sublime; the unfortunate ones do not like them at all. The more the Lord's exalted servants speak of Him, the more the slanderers attack and sting them. 881
- 9 He burns in tremendous sexual desire, unresolved anger and desire. He never joins the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 1252
- 10 Kabeer, the sinner does not like devotion to the Lord; he does not appreciate worship. The fly abandons the sandalwood tree, and goes after the rotten smell. 1368
- 11 Whilst listening to the shabad in the sadh-sangat, one does not walk upon the path of the Guru-orientated, In spite of their white apparels (i.e. their physical presence in the sadhsangat) they obtain no fruits, no benefits VBG17/3

ਜਦ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ 'ਯਾਦ', ਜੀਵ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ (consciousness) ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਢਿੱਲੀ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਅਥਵਾ 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਘਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 'ਹਉਮੈ' ਦੀ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਅਥਵਾ 'ਦੂਜਾ ਭਾਉ' ਦਾ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਦੂਜੇ ਭਾਉ' ਅਥਵਾ 'ਹਉਂਧਾਰੀ' ਚੇਤਨਤਾ (ego-consciousness) ਦੁਆਰਾ —

ਮੈਂ-ਮੇਰੀ  
ਖੁਦਗਰਜੀ  
ਈਰਖਾ  
ਦਵੇਤ  
ਵੈਰ  
ਵਿਰੋਧ  
ਕਾਮ  
ਕ੍ਰੋਧ  
ਲੋਭ  
ਮੌਹ  
ਹੰਕਾਰ

ਆਦਿ, ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਇਕੀ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਸਹਜੇ ਹੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆ ਚੰਬੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ 'ਅਭਿਆਸ' ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ 'ਭਰਮ ਕੀ ਕਾਈ' ਅਥਵਾ 'ਮਾਇਕੀ ਮੈਲ' ਚੜਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਹੋਰ ਭੀ ਦੂਰੇਡੇ ਅਥਵਾ ਅਸਰਧਕ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਹਰ ਇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਮਾਇਕੀ ਖਿਆਲ, ਸਮਝ, ਨਿਸਚੇ ਅੱਡੋ-ਅੱਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ 'ਤਜਰਬੇ' ਭੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਦੀ ਰੰਗਤ ਭੀ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਕਾਰਨ 'ਹਉਂਧਾਰੀ'—'ਨਾਮ' ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਿਆਂ 'ਜੀਵਾਂ' ਦੀ—

ਸੋਚਣੀ  
ਸਮਝ  
ਖਿਆਲ

When the 'remembrance' of the Timeless One exits man's consciousness or becomes loose and the 'belief' (in God) decreases, then the 'me-mineness' of egotism and the 'second-love prevail and flourish. Through this 'second love' and ego-ridden consciousness —

me-mineness  
selfishness  
jealousy  
duality  
enmity  
opposition  
lust  
anger  
greed  
attachment  
pride

etc., and all materialistic vices automatically emerge and cling to man with the 'practice' of which the 'fungus of illusion' and materialistic dirt' creep on to our mind and we distance ourselves even more from the spiritual realm and become unfaithful.

Because everyone's materialistic thoughts, understanding, faiths are different, our 'experiences' of life are also distinct and the colouring or our subconsciousness too is different.

Due to this  
the thinking  
the understanding  
the thoughts

ਨਿਸਚੇ  
 ਸ਼ਰਧਾ  
 ਰੀਝਾਂ  
 ਆਸਾਂ  
 ਸੁਆਦ  
 ਕਰਮ  
 ਧਰਮ  
 ਕ੍ਰਿਆ

the beliefs  
 the interests  
 the wishes  
 the hopes  
 the tastes  
 the actions  
 the religions  
 the rituals etc

ਅਥਵਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ 'ਅੰਤਰ' ਅਥਵਾ ਫ਼ਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।  
 ਮਾਇਕੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਸ 'ਅੰਤਰ' ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ —

of the ego-ridden beings detached from the "Naam" are varied and there is  
 difference or disparity in every aspect of their lives. Due to this 'difference' it is  
 inevitable for men to have

ਮਤ-ਭੇਦ  
 ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ  
 ਝਗੜ  
 ਲੜਾਈਆਂ  
 ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ  
 ਜ਼ੁਲਮ

disagreements  
 debates  
 quarrels  
 fights  
 murders  
 oppression

ਹੋਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ—ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਸਾਡੇ—

among themselves – the proof of which is seen clearly in our –

ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ  
 ਘਰਾਂ ਵਿਚ  
 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ  
 ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਵਿਚ  
 ਵਿਦਿਅਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ  
 ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ  
 ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ  
 ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ  
 ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ  
 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ  
 ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ

hearts  
 homes  
 families  
 relations  
 educational institutions  
 religious institutions  
 religions  
 government departments  
 communities  
 countries  
 world.

'ਪ੍ਰਗਟ ਪਹਾਰੋ' ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਦੁਜੇ ਲਫੜਾਂ ਵਿਚ, ਜਦ ਤਾਂਈ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ 'ਰੁਖ' ਆਤਮ-ਪ੍ਰਾਇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਦੀ 'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਤ ਡੋਰੀ' ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ 'ਹੁਕਮ' ਅਥਵਾ 'ਦਿਲਾਹੀ 'ਭਾਣੇ' ਨਾਲ 'ਸੁਰ' ਹੋਏ 'ਸੰਗੀਆਂ-ਸਾਥੀਆਂ' ਅਥਵਾ ਸਾਧ, ਸੰਤ, ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ 'ਸੰਗਤ' ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭੋਜਨ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੀ—

ਸਾਂਝ  
ਲੇਵਾ-ਦੇਵੀ  
ਵਣਜ-ਵਪਾਰ  
ਸੌਦਾ

ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਸ ਦੇ ਐਨ 'ਉਲਟ'—ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਅਥਵਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਸਚੀ-ਸੁਚੀ ਆਤਮਿਕ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਤਸੰਗਤ' ਤੋਂ 'ਵਾਂਝੇ' ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 'ਮਨਮੁਖ' ਬਣ ਕੇ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ 'ਬਿਖਮ ਸੋਕ ਸਾਗਰ' ਅਥਵਾ 'ਭਉਜਲ ਬਿਖਮ ਅਸਗਾਹੁ' ਵਿਚ ਪਲਚਿ ਕੇ ਮਰਦੇ, ਜੰਮਦੇ ਤੇ ਨਰਕ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ਨ ਕੀਆ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ—77)

ਜਿਨ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗੁ ਨ ਪਾਇਆ  
ਸੇ ਭਾਗਹੀਣ ਪਾਪੀ ਜਮਿ ਖਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—494)

ਮੋਹ ਰੋਗ ਸੋਗ ਤਨੁ ਬਾਧਿਓ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਭਰਮਾਈਐ ॥

ਟਿਕਨੁ ਨ ਪਾਵੈ ਬਿਨੁ ਸਤ ਸੰਗਤਿ  
ਕਿਸੁ ਆਗੈ ਜਾਇ ਰੂਆਈਐ ॥ (ਪੰਨਾ—532)

ਸਾਧ ਸਭਾ ਮਹਿ ਸਹਜੁ ਨ ਚਾਖਿਆ ਜਿਹਬਾ ਰਸੁ ਨਹੀ ਰਾਈ ॥

ਮਨੁ ਤਨੁ ਧਨੁ ਅਪੁਨਾ ਕਰਿ ਜਾਨਿਆ ਦਰ ਕੀ ਖਬਰਿ ਨ ਪਾਈ ॥

ਅਖੀ ਮੀਟਿ ਚਲਿਆ ਅੰਧਿਆਰਾ ਘਰੁ ਦਰੁ ਦਿਸੈ ਨ ਭਾਈ ॥

ਜਮਦਰਿ ਬਾਧਾ ਠਉਰ ਨ ਪਾਵੈ ਅਪੁਨਾ ਕੀਆ ਕਮਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ—596)

In other words as long as the inclination of our mind has a spiritual bent or tendency, on becoming intoxicated in the 'unstruck melody' of Naam, we remain beaded in the 'love-cord' of the Timeless Being, and being 'in tune' with the 'command' or Divine 'Will', we, (while being) in the company of our fellow-associates or seers, saints, beloved gurmukhs, highly evolved beings, partake in the

sharing  
interacting  
transacting  
dealing

of ambrosial food or 'Naam', and deriving benefit we enjoy the spiritual bliss.

Contrary to this – coming out of the Divine 'love-cord' and forgetting the Timeless being, we become deprived of the true-pure spiritual company of the holy, and becoming 'self-willed', we suffer by dying, taking rebirth and experiencing in the 'grievous ocean of grief' and the dreadful difficult boundless ocean' of the materialistic realm.

- 1 He does not join the Saadh Sangat, the Company of the Holy, and he suffers in terrible pain through countless incarnations. 77
- 2 One who does not obtain the Association of the True Guru, is a most unfortunate sinner; he is consumed by the Messenger of Death. 494
- 3 The body is tied up with emotional attachment, disease and sorrow, and so it is lured into countless reincarnations. He finds no place of rest without the Saadh Sangat, the Company of the Holy; to whom should he go and cry? 532
- 4 He does not enjoy celestial peace in the Company of the Holy, and there is not even a bit of sweetness on his tongue. He calls his mind, body and wealth his own; he has no knowledge of the Court of the Lord. Closing his eyes, he walks in darkness; he cannot see the home of his own being, O Siblings of Destiny. Tied up at Death's door, he finds no place of rest; he receives the rewards of his own actions. 596

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨੁ ਭ੍ਰਮਿ ਮੁਠੀ ਕਰਤੀ ਕਰਮ ਅਨੇਕ ॥  
ਕੋਮਲ ਬੰਧਨ ਬਾਧਿਆ ਨਾਨਕ ਕਰਮਹਿ ਲੇਖ ॥ (ਪੰਨਾ—928)

ਮਨਮੁਖਿ ਆਵੈ ਮਨਮੁਖਿ ਜਾਵੈ ॥ ਮਨਮੁਖਿ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ॥  
ਜਿਤਨੇ ਨਰਕ ਸੇ ਮਨਮੁਹਿ ਭੋਗੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲੇਪੁ ਨ ਮਾਸਾ ਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ—1073)

ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮੇ ਇਲਾਹੀ 'ਜੋਤ' ਹੋਣ ਕਰਕੇ --ਜੀਵ ਦੀ 'ਚੇਤਨਤਾ' ਅਥਵਾ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ' ਦੀ 'ਖਿਚ' ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ ਗੁੱਝੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਭੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਖਿਚ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੇਲ ਜੋਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮੋਹ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ 'ਮੋਹ' ਕਾਇਨਾਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਜਾਨਵਰ, ਪੰਛੀ ਆਦਿ 'ਟੋਲਿਆਂ' ਯਾ ਡਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕੁਰਬਾਣੁ ਕੀਤਾ ਤਿਸੈ ਵਿਟਹੁ ਜਿਨਿ ਮੋਹੁ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—918)  
ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—1052)  
ਇਸ ਜਗ ਮਹਿ ਮੋਹੁ ਹੈ ਪਾਸਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ—1067)  
ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਦੇਵ ਮਾਨੁਖੰ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਬਿਮੋਹਨਹ ॥ (ਪੰਨਾ—1358)

ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੀ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ' ਦੀ ਖਿਚ ਅਥਵਾ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਵਿਚ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ 'ਭਾਖਿਆ ਭਉ ਅਪਾਰ' ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੁਖਦਾਈ, ਅਨੰਦ ਮਈ ਅਤੇ 'ਬਿਸਮਾਦੀ' ਹੈ।

ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਨੂੰ ਖੇਲਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਗੁਰਮੁਖ', 'ਸਾਧ', 'ਸੰਤ', 'ਭਗਤ', 'ਹਰਿਜਨ' ਆਦਿ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ —

'ਸੰਗ' ਕਰਨ  
'ਮੇਲ-ਜੋਲ' ਕਰਨ  
'ਸਾਂਝ' ਕਰਨ  
'ਲੇਵਾ-ਦੇਵੀ' ਕਰਨ  
'ਵਣਜ-ਵਪਾਰ' ਕਰਨ

- 1 Without the Saadh Sangat, the Company of the Holy, one dies wandering around in confusion, performing all sorts of rituals.  
O Nanak, all are bound by the attractive bonds of Maya, and the karmic record of past actions. 928
- 2 The self-willed manmukh comes, and the self-willed manmukh goes.  
The manmukh suffers beatings again and again.  
The manmukh endures as many hells as there are; the Gurmukh is not even touched by them. 1073

Because of the Divine 'light' in the innermost consciousness of man, there exists unknowingly the hidden 'pull' of love-affection-fondness' in the depths of his 'consciousness' or subconsciousness. For this reason even in the materialistic realm, men experience materialistic pull among themselves and social interaction takes place. This (state) is referred to as 'attachment'. This 'attachment' exists among all the creatures of the universe. It is for this reason that animals, birds etc. live in 'groups' or 'flocks' and men live together as families in villages, towns in the form of a society.

- 3 I am a sacrifice to the One who has made emotional attachment sweet. 918
- 4 Emotional attachment to Maya wells up throughout the whole world, 1052
- 5 In this world, emotional attachment is spread all over. 1067
- 6 You entice and fascinate even the heavenly heralds, celestial singers, gods, mortals, beasts and birds. 1358

There is the pull of the 'live-affection-fondness' and 'love-cord' of the eternal Lord. this pull of love is comfort-giving, blissful and ecstatic.

Those Guru orientated beloveds participate in the 'love-play' of Divine affection have been respectfully given names such as 'guru-' orientated', 'holy men', 'saints', 'devotees', 'ascetics' etc. and

keeping company  
interacting  
sharing  
transacting  
having dealings

with these great souls is referred to in Gurbani as

ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਤ ਸੰਗਤ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

- ਆਉ ਸਾਜਨ ਸੰਤ ਮੀਤ ਪਿਆਰੇ ॥  
 ਮਿਲਿ ਗਾਵਹ ਗੁਣ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ—104)  
 ਸੰਤਹ ਸੰਗੁ ਸੰਤ ਸੰਭਾਖਨੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਮਨੁ ਜਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ—674)  
 ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੀਐ ਹਰਿ ਸਾਧੂ  
 ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ— 368)  
 ਸੇਵਤ ਸੇਵਿ ਸੇਵਿ ਸਾਧ ਸੇਵਉ ਸਦਾ ਕਰਉ ਕਿਰਤਾਏ ॥  
 ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਪਾਵਉ ਪੁਰਖ ਦਾਤੇ  
 ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ—820)  
 ਰਾਮ ਮੋਕਉ ਹਰਿ ਜਨ ਮੇਲਿ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ॥  
 ਅਮਿਉ ਅਮਿਉ ਹਰਿ ਰਸੁ ਹੈ ਮੀਠਾ  
 ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ—881)  
 ਹਰਿ ਜਨ ਸਗਲ ਉਧਾਰੇ ਸੰਗ ਕੇ ॥  
 ਭਏ ਪੁਨੀਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਨ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਦੁਖ ਹਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ—1207)  
 ਸੰਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬੈਸਿ ਕਿ ਕੀਰਤ ਮੈ ਕਹਾਂ ॥ (ਪੰਨਾ—1361)

ਇਸ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ, 'ਨਾਮ' ਦੀਆਂ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾਵਾਂ' ਤੋਂ ਟੁਟੇ ਹੋਏ ਅਥਵਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ 'ਬੇਮੁਖ' ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨੂੰ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਤਸੰਗਤ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਇਕੱਠ' ਜਾਂ 'ਮੇਲ-ਜੋਲ' ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ' ਦੀ ਝਲਕ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਪਾਰਸ ਕਲਾ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕਿਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ ਤੋਂ 'ਅਣਰੰਗੇ ਮਨੁਖਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ' ਨੂੰ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਤ ਸੰਗਤ' ਕਹਿਣਾ ਨਾਵਾਜਬ ਤੇ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ।

ਐਸੇ 'ਨਾਮ' ਤੋਂ 'ਅਣਰੰਗੇ' (ਸੱਖਣੇ) ਅਥਵਾ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਮਨੁਖਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ :—  
 ਮਨਮੁਖਾ ਕੇਰੀ ਦੋਸਤੀ ਮਾਇਆ ਕਾ ਸਨਬੰਧ ॥.....  
 ਕੂੜਾ ਗੰਢੁ ਨ ਚਲਦੀ ਚਿਕੜਿ ਪਥਰ ਬੰਧੁ ॥ (ਪੰਨਾ—954)

'sadhsgat' or 'satsangat', (the company of the holy)

- 1 *Come, dear friends, Saints and companions:  
let us join together and sing the Glorious Praises of the Inaccessible and Infinite Lord. 104*
- 2 *Associate with the Saints, speak with the Saints, and keep your mind awake to the Kirtan of the Lord's Praises. 674*
- 3 *Join the Sat Sangat, the Lord's True Congregation; joining the Company of the Holy, sing the Glorious Praises of the Lord. 368*
- 4 *I serve, serve, serve, serve the Holy Saints; forever and ever, I do this.  
The Primal Lord, the Great Giver, has blessed me with the gift of fearlessness.  
Joining the Company of the Holy, I sing the Glorious Praises of the Lord. 820*
- 5 *O Lord, my mind longs to meet with the humble servants of the Lord.  
The sweet, subtle essence of the Lord is immortalizing ambrosia. Meeting the Saints, I drink it in. 881*
- 6 *The Lord's humble servant saves those who accompany him.  
Their minds are sanctified and rendered pure, and they are rid of the pains of countless incarnations. 1207*
- 7 *Seated in the Society of the Saints, I chant the Lord's Praises. 1361*

Contrary to this, gathering or interaction of men who have broken away from 'Naam's' love of innate self or have turned away from the Timeless Being cannot be called a 'sadhsgat' or 'satsangat' because in such gatherings or interactions there is no reflection of spiritual 'love of one's innate self' and there is an absence of the 'touchstone-power' of 'Naam'.

One guru-orientated scholar has correctly written that in the absence of divine love of one's innate self, to regard the gathering of those not imbued (in the Naam) as 'sadhsgat' or 'satsangat' is improper and a fallacy.

Such a gathering of un-imbued, self-willed men without 'Naam', immersed in materialism is referred to in Gurbani as follows:-

- 8 *Friendship with the self-willed manmukhs is an alliance with Maya.....  
The false bond does not last; it is like stones joined with mud. 954*

ਲੱਭੀ ਕਾ ਵੇਸਾਹੁ ਨ ਕੀਜੇ ਜੇਕਾ ਪਾਰਿ ਵਸਾਇ ॥  
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਤਿਥੈ ਧੁਰੈ ਜਿਥੈ ਹਥੁ ਨ ਪਾਇ ॥  
ਮਨਮੁਖ ਸੇਤੀ ਸੰਗੁ ਕਰੇ ਮੁਹਿ ਕਾਲਖ ਦਾਗੁ ਲਗਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ—1417)

ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਸੰਤ ਪੰਖਹਿ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥  
ਨਾਮ ਬਿਹੁਨੜਿਆ ਸੇ ਮਰਨਿ ਵਿਸੂਰਿ ਵਿਸੂਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ—397)

ਕਬੀਰ ਮਾਰੀ ਮਰਉ ਕੁਸੰਗ ਕੀ ਕੇਲੇ ਨਿਕਟਿ ਜੁ ਬੇਰਿ ॥  
ਉਹ ਝੁਲੇ ਉਹ ਚੀਰੀਐ ਸਾਕਤ ਸੰਗੁ ਨ ਹੋਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ—1369)

ਕਲਰ ਕੇਰੀ ਛਪੜੀ ਕਉਆ ਮਲਿ ਮਲਿ ਨਾਇ ॥  
ਮਨੁ ਤਨੁ ਮੇਲਾ ਅਵਗੁਣੀ ਚਿੰਜੁ ਭਰੀ ਗੰਧੀ ਆਇ ॥  
ਸਰਵਰ ਹੰਸਿ ਨ ਜਾਣਿਆ ਕਾਗ ਕੁਪੰਗੀ ਸੰਗਿ ॥  
ਸਾਕਤ ਸਿਉ ਐਸੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਬੂਝਹੁ ਗਿਆਨੀ ਰੰਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ—1411)

ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 'ਮੁਰਦਾ ਲੋਥਾਂ' ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚੋਂ 'ਬਦਬੋ' ਹੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

'ਨਾਮ' ਅਥਵਾ ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ ਅਤੀ ਮਲੀਨ ਅਤੇ ਨੀਵੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਭੀ ਮਾਇਕੀ ਬਦਬੂ ਦੀ 'ਸਤਿਹਾਂਦ' ਉਪਜਦੀ ਹੈ—ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ-ਸੰਗੀਆਂ ਉਤੇ 'ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਸਤਿਹਾਂਦ' ਵਾਂਗ ਅਤਿਅੰਤ ਭੇੜਾ ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਾਂਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਮੋਹ-ਪਿਆਰ' ਵਿਚ ਭੀ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੀ ਅੰਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਿਆਰ ਅਥਵਾ 'ਮੋਹ' ਭੀ 'ਤਪ' ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਇਕੀ ਪਿਆਰ ਅਥਵਾ 'ਮੋਹ' ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

ਜਗਤ ਮਹਿ ਝੂਠੀ ਦੇਖੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥  
ਅਪਨੇ ਹੀ ਸੁਖ ਸਿਉ ਸਭ ਲਾਗੇ ਕਿਆ ਦਾਰਾ ਕਿਆ ਮੀਤ ॥  
ਮੇਰੇ ਮੇਰੇ ਸਭੈ ਕਹਤ ਹੈ ਹਿਤ ਸਿਉ ਬਾਧਿਓ ਚੀਤ ॥ (ਪੰਨਾ—536)  
ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਹੈ ਹੈ ਖੋਟਾ ਇਹੁ ਵਾਪਾਰਾ ਰਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ—570)  
ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਭੁ ਕੂੜੁ ਹੈ ਕੂੜੋ ਹੋਇ ਗਇਆ ॥  
ਹਉਮੈ ਝਗੜਾ ਪਾਇਓਨੁ ਝਗੜੇ ਜਗੁ ਮੁਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—790)

- 1 Do not trust greedy people, if you can avoid doing so. At the very last moment, they will deceive you there, where no one will be able to lend a helping hand. Whoever associates with the self-willed manmukhs, will have his face blackened and dirtied. 1417
- 2 You are the constant help and support of the Saints, who behold You Ever-present. Those who lack the Naam, the Name of the Lord, shall die, engulfed in sorrow and pain. 397
- 3 Kabeer, I have been ruined and destroyed by bad company, like the banana plant near the thorn bush. The thorn bush waves in the wind, and pierces the banana plant; see this, and do not associate with the faithless cynics. 1369
- 4 The crow rubs and washes itself in the mud puddle. Its mind and body are polluted with its own mistakes and demerits, and its beak is filled with dirt. The swan in the pool associated with the crow, not knowing that it was evil. Such is the love of the faithless cynic; understand this, O spiritually wise ones, through love and devotion. 1411

As an illustration, from the group of 'dead bodies', only stench which is offensive for the living, spreads.

Without 'Naam' and the love one's innate self, the consciousness of men become very impure and low as a result which the 'stench' of materialistic odour sprouts from their interaction and dealings. This has very bad and deadly effect in their friends and companions, just like the 'stench from corpses' so much so that even in their 'attachment-love' there is some degree of 'me-mineness'. Such worldly love or 'attachment' does get 'heated' and becomes the cause of suffering. For this reason materialistic love or 'attachment' is explained in Gurbani as follows:-

- 5 In this world, I have seen love to be false. Whether they are spouses or friends, all are concerned only with their own happiness. All say, "Mine, mine", and attach their consciousness to you with love. 536
- 6 The love of Maya is totally painful; this is a bad deal. 570
- 7 Attachment to Maya is totally false, and false are those who go that way. Through egotism, the world is caught in conflict and strife, and it dies. 790

ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਸੇ ਹੋਤ ਦੇਖੇ ਖੇਹ ॥  
 ਪ੍ਰਤ੍ ਮਿਤ੍ ਬਿਲਾਸ ਬਨਿਤਾ ਤ੍ਰੁਟਤੇ ਏ ਨੇਹ ॥ (ਪੰਨਾ—1006)  
 ਪ੍ਰਤ੍ ਕਲਤ੍ ਮੋਹੁ ਹੋਤੁ ਹੈ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਸਥਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—1238)  
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਭੁਲਿਆਂ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋਏ 'ਜੀਵਾਂ' ਨੂੰ 'ਮੁਰਦਾਂ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਿਨੀ ਨ ਸੇਵਿਓ ਸਥਦਿ ਨ ਕੀਤੋ ਵੀਚਾਰੁ ॥  
 ਅੰਤਰਿ ਗਿਆਨੁ ਨ ਆਇਓ ਮਿਰਤਕੁ ਹੈ ਸੰਸਾਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ—88)  
 ਜੋ ਜੀਵਿਆ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸੋਇ ॥  
 ਨਾਨਕ ਅਵਰੁ ਨ ਜੀਵੈ ਕੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-- 142)  
 ਮਿਰਤਕ ਦੇਹ ਸਾਧ ਸੰਗ ਬਿਹੂਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ—190)  
 ਮਿਰਤਕ ਕਹੀਅਹਿ ਨਾਨਕਾ  
 ਜਿਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਹੀ ਭਗਵੰਤ ॥ (ਪੰਨਾ—253)  
 ਬਿਰਥਾ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਤਨੁ ਅੰਧ ॥ (ਪੰਨਾ—269)  
 ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਸੋ ਮੂਆ ॥ (ਪੰਨਾ—407)  
 ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਅਥਵਾ ਇਲਾਹੀ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸਵੈਪਨਾ' ਤੋਂ ਟੁਟੇ ਹੋਏ 'ਜੀਵ' ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ 'ਮੁਰਦੇ' ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਅਥਵਾ 'ਸੰਗ' ਵਿਚੋਂ ਭੀ 'ਮੁਰਦਿਹਾਣ ਦੀ ਬਦਬੋ' ਨਿਕਲਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ।

ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਜੋ—

ਸ਼ਕ  
 ਸਾੜਾ  
 ਘਿਰਣਾ  
 ਈਰਖਾ  
 ਦਵੇਤ  
 ਵੈਰ  
 ਵਿਰੋਧ  
 ਝਗੜੇ  
 ਲੜਾਈਆਂ  
 ਬਦਲੇ

- 1 Those who have forgotten the Naam, the Name of the Lord - I have seen them reduced to dust.  
The love of children and friends, and the pleasures of married life are torn apart.1006
- 2 Love and attachment to children and spouse is total misery and pain. 1238  
Those who have forgotten the Timeless being and have become apostates are said to 'dead' in Gurbani.
- 3 Those who have forgotten the True One are miserable-they depart weeping and wailing.  
Those who have not served the True Guru-why did they even bother to come into the world? 88
- 4 They alone are truly alive, whose minds are filled with the Lord.  
O Nanak, no one else is truly alive; 142
- 5 Their bodies are corpses, without the Saadh Sangat, the Company of the Holy. 190
- 6 He is looked upon as a corpse, O Nanak, if he does not love the Lord God.253
- 7 Useless is the body of the spiritually blind, without the Name of the Lord.269
- 8 One who forgets the Lord is dead. 407

From this it is clear that men who are detached from Naam or the divine 'love of one's innate self' are, from the spiritual point of view, 'dead' and therefore it is natural for the 'stench of the dead' to emanate or emit from their gatherings or companionship.

In the entire world –

suspicious  
 envy  
 hatred  
 jealousy  
 duality  
 enmity  
 opposition  
 arguments  
 fights  
 revenge

ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਨਬਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਇਨਸਾਨੀ 'ਮੁਰਦਿਹਾਣ' ਦੀ ਬਦਬੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਯਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਹੈ ।

ਇਹ 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਹੀਣ' ਨਾਮ ਤੋਂ ਟੁਟੇ ਹੋਏ 'ਮੁਰਦਾ' ਜੀਵ, ਖੁਦ ਮੋਹ-ਮਾਇਆ ਦੇ 'ਅਗਨ-ਸੋਕ-ਸਾਗਰ' ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਬਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭੀ ਇਹ 'ਸੰਗ' ਯਾ 'ਮੇਲ' ਕਰਦੇ ਹਨ—ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣੀ 'ਮੋਹ-ਮਾਇਆ' ਦੀ ਅੱਗ ਦੀ 'ਚੁਆਤੀ' ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ 'ਇਕੱਠ' ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਇਕੀ 'ਅਗਨ-ਸੋਕ-ਸਾਗਰ' ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਨ ਮੰਨੈ ਓਹੁ ਮਨਮੁਖੁ ਅਗਿਆਨੁ ਮੁਠਾ ਬਿਖੁ ਮਾਇਆ ॥  
 ਓਸੁ ਅੰਦਰਿ ਕੂੜੁ ਕੂੜੇ ਕਰਿ ਬੁਝੈ ਅਣਹੋਏ ਝਗੜੇ ਦਯਿ ਓਸੁ ਦੇ ਗਲਿ ਪਾਇਆ ॥  
 ਓਹੁ ਗਲ ਫਰੋਸੀ ਕਰੇ ਬਹੁਤੇਰੀ ਓਸੁ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਕਿਸੈ ਨ ਭਾਇਆ ॥  
 ਓਹੁ ਘਰਿ ਘਰਿ ਹੰਢੈ ਜਿਉ ਰੰਨ ਦੋਹਾਗਣਿ

ਓਸੁ ਨਾਲਿ ਮੁਹੁ ਜੋੜੇ ਓਸੁ ਭੀ ਲਛਣੁ ਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ—303)

ਮਨਮੁਖ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਵਿਆਪੇ ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਮਨੂਆ ਬਿਰੁ ਨਾਹਿ ॥  
 ਅਨਦਿਨ ਜਲਤ ਰਹਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਹਉਮੈ ਖਪਹਿ ਖਪਾਹਿ ॥  
 ਅੰਤਰ ਲੋਭੁ ਮਹਾ ਗੁਬਾਰਾ ਤਿਨ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਨ ਕੋਈ ਜਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ—652)  
 ਮਨਮੁਖ ਬੋਲੇ ਅੰਧੁਲੇ ਤਿਸੁ ਮਹਿ ਅਗਨੀ ਕਾ ਵਾਸੁ ॥ (ਪੰਨਾ—1415)  
 ਅਸਲ ਵਿਚ :—

ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ  
 ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ  
 ਡੇਰੇ  
 ਮਠ  
 ਦਰਗਾਹ  
 ਠਾਠ

ਆਦਿ,

ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ  
 ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ  
 ਸੰਤ੍ਰੀ ਭਾਵ  
 ਸ਼ਾਂਤੀ

which are seen to be prevailing and flourishing are the reflection or manifestation of the stench of human 'lifelessness'.

These 'faithless', 'lifeless' men who are detached from 'Naam' are themselves burning with anger or jealousy in the 'fiery-grief-ocean' of attachment-materialism and when they associate or interact with others, they pass on the spark or ember of fire of their attachment-materialism. In this way, the flames of the materialistic 'fiery-grief-ocean', increase in the 'gathering' of such people.

- 1 *One who does not obey the Hukam, the Command of the Perfect Guru - that self-willed manmukh is plundered by his ignorance and poisoned by Maya. Within him is falsehood, and he sees everyone else as false; the Lord has tied these useless conflicts around his neck. He babbles on and on, but the words he speaks please no one. He wanders from house to house like an abandoned woman; whoever associates with him is stained by the mark of evil as well. 303*
- 2 *The self-willed manmukhs are engrossed in emotional attachment to Maya; in the love of duality, their minds are unsteady. Night and day, they are burning; day and night, they are totally ruined by their egotism. Within them, is the total pitch darkness of greed, and no one even approaches them. 652*
- 3 *The self-willed manmukhs are deaf and blind; they are filled with the fire of desire. 1415*

In actual fact:-

religious places  
 places of worship  
 seminaries  
 monasteries  
 prayers places  
 hermitages

etc. should be centres of divine virtues such as

purity  
 love of the inner Self  
 friendliness  
 calmness

ਮਾਨਸਿਕ ਠੰਢ  
ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਸੇਧ  
ਹਰੀ ਕੀਰਤਨ  
ਭਗਤੀ  
ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ

mental coolness  
spiritual life direction  
divine praise  
devotion  
meditation.

ਆਦਿ, ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ 'ਕੇਂਦਰ' ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

But it is very sad and unfortunate that such pure spiritual centres have also been set on 'fire' with their own internal 'fire' by the so-called religious people who are detached from 'Naam' and even there:-

ਪਰ ਬੜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਿਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀ, 'ਨਾਮ' ਤੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਅਖੌਤੀ ਧਰਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰਲੀ ਮਾਨਸਿਕ 'ਅੱਗ' ਜਾ ਲਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਥੇ ਭੀ :—

jealousy  
duality  
fanaticism  
greed  
anger  
ego  
fear  
dread  
impatience  
apostasy

ਈਰਖਾ  
ਦਵੈਤ  
ਤਅਸੁੱਬ  
ਲੋਭ  
ਕ੍ਰੋਧ  
ਹੰਕਾਰ  
ਭਰ  
ਸਹਿਮ  
ਅਸ਼ਾਂਤੀ  
ਬੇਮੁਖਤਾ

are prevailing and flourishing. The manifestation of this is clearly seen and heard everyday.

ਦਾ ਬੋਲ'ਬਾਲਾ ਅਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

In our ignorance and apostasy while indulging in:-

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਬੇਮੁਖਤਾ ਵਿਚ :—

ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ  
ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲ  
ਪਾਰਟੀ ਬਾਜ਼ੀ  
ਈਰਖਾ ਦਵੈਤ  
ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ  
ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥ  
'ਕੁਰਸੀ' ਦੀ ਲਾਲਸਾ

low base desires  
low thoughts  
party politics  
jealousy duality  
enmity-opposition  
self interest  
desire for 'posts'

ਚੌਧਰ ਦੀ ਭੁਖ  
ਹਉਮੈ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

hunger of leadership  
expression of egotism,

ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, 'ਧਰਮ-ਅਸਥਾਨਾਂ' ਨੂੰ ਭੀ—

we have made 'religious places':-

ਈਰਖਾ ਦਵੈਤ ਦੇ ਅੱਡੇ  
ਹਉਮੈ ਦਾ ਅਖਾੜਾ  
ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਖੇਤਰ  
ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆਂ  
ਮਾਇਕੀ ਲਾਭ  
ਗੱਪ-ਸ਼ਪ ਦਾ ਅਖਾੜਾ  
ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ  
ਧੜੇ ਬਾਜੀ ਦਾ ਅੱਡਾ  
ਖਿਚੋ-ਤਾਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ  
ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੇਂਦਰ

bases of duality  
arena of egotism  
sphere of anger  
means of achieving self interest  
means of obtaining materialistic benefit  
arena of gossip  
centre of slandering and back-biting  
centre of partisan politics  
centre for contentious issues  
centre for seeking revenge.

ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ।

ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਨੂੰ ਅਸੀਂ  
'ਇਸ਼ਟ' ਤੇ 'ਗੁਰੂ' ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ—ਉਸ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ 'ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਉ'  
ਉਤੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ :—

It is regrettable that in the holy presence of Sri Guru Granth sahib Ji  
whom we regard as our spiritual head and 'Guru', we, in the 'name of religion'  
and contrary to the teachings of Gurbani, openly express our

ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ  
ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ  
ਲੋਭ

jealousy-duality  
enmity-opposition  
greed

ਸੁਆਰਥ

self interest

ਕ੍ਰੋਧ

anger

ਹਉਮੈ

egotism

ਦਾ ਖੁਲੱਮ-ਖੁੱਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦੀ  
ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਆਪ ਹੀ  
ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

and showing disrespect to 'Guru Granth Sahib Ji' we ourselves are (instrumental  
in) presenting and subjecting our religion to to a public display of grievance

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਯਾ 'ਅਗਨੀ ਦਾ ਚਿਣਗ'  
ਆਪਣੇ ਨਾਲ—ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ  
'ਚੁਆਤੀ' ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ  
ਵਿਚ ਭੀ :—

Thus we carry our mental grievance or the 'ember of fire' to our religious  
places with us and spread the spark to one another. As a result in the holy  
religious places too

ਲੋਭ-ਲਹਿਰ

ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ

ਹਉਮੈ ਦੀਆਂ ਥੜਕਾਂ

ਧੜੇ ਬਾਜ਼ੀ

ਖਿਚੋ-ਤਾਣ

ਤਾਹਨੇ-ਮਿਹਣੇ

ਝਗੜੇ

ਲੜਾਈਆਂ

ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ

ਬਦਲੇ ਲੈਣੇ

wave of greed

you-you, me-me

challenging shouts of egotism

partisan politics

contentious tension

taunts and gibes

arguments

fight

murders

taking revenge

ਆਦਿ ਘਿਰਣਾਯੋਗ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਕਰਤੂਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਉਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ :—

ਬਾਹਰਿ ਕੀ ਅਗਨਿ ਜਯੋਂ ਬੁਝੈ ਜਲ ਸਰਿਤਾ ਕੈ

ਨਾਉ ਮੇ ਜੋ ਆਗ ਲਾਗੈ ਕੈਸੇ ਕੈ ਬੁਝਾਈਐ ।

ਬਾਹਰ ਸੈਂ ਭਾਗ ਓਟ ਲੀਜੀਅਤ ਕੋਟ ਗੜ

ਗੜ ਮੈ ਜੋ ਲੂਟ ਲੀਜੈ ਕਹੋ ਕਤ ਜਾਈਐ ।

ਚੋਰਨ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਜਾਏ ਸਰਨ ਨਰਿੰਦ ਗਹੈ

ਮਾਰੈ ਮਹੀਪਤਿ ਜੀਉ ਕੈਸੇ ਕੈ ਬਚਾਈਐ ।

ਮਾਯਾ ਡਰ ਡਰਪਤ ਹਾਰ ਗੁਰ ਦੁਾਰੇ ਜਾਵੈ

ਤਹਾਂ ਜੋ ਵਿਆਪੇ ਮਾਯਾ ਕਹਾਂ ਠਹਿਰਾਈਐ ॥ (ਕ.ਭਾ.ਗੁ. 544)

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, 'ਸਤਸੰਗ' ਅਥਵਾ 'ਸਾਧਸੰਗਤ' ਦੀ 'ਆੜ' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ 'ਸਤਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਾਧਸੰਗਤ' ਦਾ ਨਾਉਂ ਦੇਣਾ, ਸਾਡੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਦੀਰਘ 'ਭੁਲ' ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਰਮ ਦੇ ਦੀਰਘ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ—

ਅਵੇਸਲੇ

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

etc. disdainful, horrible and distressing misdeeds continue to take place.

Bhai Sahib Bhai Gurdas Ji has described our religious grievances as follows:-

- 1.1 *A fire outside a river can be doused with the water from the river; but if a boat in a river catches fire how can that fire be put off.*
- 1.2 *In the event of a attack from the outside one can run and take shelter in a fort; but if one is attacked and robbed in the fort itself then tell (me) where does one go for safety.*
- 1.3 *From for fear of thieves and robbers one can take refuge with a king; but if the king inflicts punishment then where does one go*
- 1.4 *(In the same way) in the fear of the web of materialism one can take shelter in the court of the Guru; but if even there materialism rears its ugly head, then where does one take shelter. BG Kebet 544*

It is regrettable that the expression of religious grievance is carried out under the 'cover' of 'satsangat' or 'sadhhsangat', the company of the holy. Linking the name of 'satsangat' or 'sadhhsangat', the company of the holy, to this expression of religious grievance with is a serious error of our ignorance.

In the serious doubt-fallacy or illusion of external religion we, become

indifferent

careless

ਅਣਜਾਣ  
ਅਗਿਆਨੀ  
ਸੰਤੁਸ਼ਟ

ਹੋ ਕੇ, ਭਲੇ-ਭਲੇਰੇ ਬਣ ਕੇ—

ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ  
ਇਲਾਹੀ 'ਰੰਗ' ਵਾਲੀ  
ਆਤਮਿਕ 'ਰਸ' ਵਾਲੀ  
'ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ' ਵਾਲੀ  
'ਪ੍ਰੀਤ-ਡੋਰੀ' ਵਾਲੀ  
ਪਿਆਰ ਵਲਵਲਿਆਂ ਵਾਲੀ  
'ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ' ਵਾਲੀ  
'ਰੁਣ-ਝਣ' ਵਾਲੀ  
'ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ' ਵਾਲੀ  
ਆਤਮਿਕ 'ਜੀਵਨ' ਵਾਲੀ  
'ਜੀਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ'  
ਆਤਮਿਕ 'ਛੋਹ' ਵਾਲੀ  
ਆਤਮਿਕ 'ਬਿੱਚ' ਵਾਲੀ  
'ਨਾਮ' ਵਾਲੀ

'ਸਤ ਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ-ਆਤਮਿਕ 'ਮਾਰਗ' ਦੀ  
'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ।

ਏਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਭੱਲੇ-  
ਭਾਲੇ ਹੋਣਹਾਰ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਫੋਕੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਈ  
ਤੋ ਰਸਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ ।

ਮੰਨਿ ਭਇਓ ਕਰਪਾਤੀ ਰਹਿਓ ਨਗਨ ਫਿਰਿਓ ਬਨ ਮਾਹੀ ॥  
ਤਟ ਤੀਰਥ ਸਭ ਧਰਤੀ ਭ੍ਰਮਿਓ ਦੁਬਿਧਾ ਛੁਟਕੇ ਨਾਹੀ ॥  
ਮਨਕਾਮਨਾ ਤੀਰਥ ਜਾਇ ਬਸਿਓ ਸਿਰਿ ਕਰਵਤ ਧਰਾਏ ॥

unaware  
ignorant  
complacent

and becoming (so-called) virtuous we remain deprived of the 'love-play' of the innate divine 'path' of the 'satsangat' or 'sadhangat', the company of the holy which –

is true and pure  
possesses divine 'hue or colour'  
possesses spiritual 'relish'  
possesses  
possesses 'silent love'  
possesses the 'cord of love'  
possesses emotions of love  
possesses 'love of the innate Self'  
possesses celestial music  
possesses unstruck melody  
possesses spiritual 'life'  
is alive and aware  
possesses a 'touch' of spirituality  
possesses a spiritual 'pull'  
possesses 'Naam'.

This is not all; our so-called religious preachers and contractors of religion are keeping the simple prospective truth-seekers trapped in hollow, externally-orientated rituals.

*One may remain silent and use his hands as begging bowls, and wander naked in the forest.*

*He may make pilgrimages to river banks and sacred shrines all over the world, but his sense of duality will not leave him.*

*His mind's desires may lead him to go and dwell at sacred places of pilgrimage, and offer his head to be sawn off;*

ਮਨ ਕੀ ਮੈਲੁ ਨ ਉਤਰੈ ਇਹ ਬਿਧਿ  
ਜੇ ਲਖ ਜਤਨ ਕਰਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ—642)

ਹਨੁ ਨਿਗ੍ਰਹੁ ਕਰਿ ਕਾਇਆ ਛੀਜੈ ॥  
ਵਰਤੁ ਤਪਨੁ ਕਰਿ ਮਨੁ ਨਹੀ ਭੀਜੈ ॥ (ਪੰਨਾ—905)

ਇਹ ਤਾਂ ਨਿਰੀ-ਪੁਰੀ ਜਾਹਰਾ 'ਕੁਸੰਗਤ' ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸਤਸੰਗ' ਕਹਿਣਾ—  
'ਸਤਸੰਗਤ' ਅਥਵਾ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤ' ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਅਥਵਾ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ—

ਰੰਗਣ

ਦਾਲਣ

ਘੜਣ

ਬਦਲਣ

ਬਨਾਉਣ

ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਾਧਨ ਜਾ ਜ਼ਰੀਆ

'ਸੰਗਤ'

ਹੀ ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, 'ਸੰਗਤ' ਹੀ ਸਾਡੇ 'ਜੀਵਨ' ਨੂੰ :—

ਸੁਖਦਾਈ	ਜਾ	ਦੁਖਦਾਈ
ਕਾਮਯਾਬ	ਜਾ	ਨਿਸਫਲ
ਨੈਕ	ਜਾ	ਬਦ
ਪਰਮਾਰਥੀ	ਜਾ	ਮਾਇਕੀ
ਆਤਮ ਪ੍ਰਾਇਣ	ਜਾ	ਮਾਇਆ ਪ੍ਰਾਇਣ
ਸ਼ਾਂਤ	ਜਾ	ਅਸ਼ਾਂਤ
ਪ੍ਰੇਮ-ਮਈ	ਜਾ	ਫੋਕਾ
ਚੜਦੀਆਂ ਕਲਾਂ	ਜਾ	ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ
ਮੁਕਤੀ	ਜਾ	ਬੰਧਨ
ਸੁਰਗ	ਜਾ	ਨਰਕ
ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ	ਜਾ	ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸ
ਯਾਦ	ਜਾ	ਭੁਲ

but this will not cause the filth of his mind to depart, even though he may make thousands of efforts. 642

*Practicing restraint by Hatha Yoga, the body wears away.  
The mind is not softened by fasting or austerities. 905*

This is clearly totally 'bad or negative company'. To refer to it as 'satsangat' is being disrespectful to the words 'sadh संगत', the company of the holy.

To –

bestow or add colour or hue

sculpture or mould

fashion

transform or change

make or create

our entire life or personality, there is indeed one and only one method or way and that is

SANGAT, company

In other words, it is the 'sangat' that is capable of fashioning and transforming our life to make it:-

comfortable	or	painful
successful	or	fruitless
good	or	bad
spiritual	or	materialistic
soul-bound	or	bound in materialism
calm	or	restless
affectionate	or	hollow
live in high spirits	or	face a spiritless life
salvation giving	or	bondage giving
heavenly	or	hellish
seek the protection of		face the mercy
the holy-feet	or	of Yam, the couriers of death
(filled with) remembrance	or	(one steeped in) forgetfulness

ਨਾਮ ਦੀ ਠੰਢ	ਯਾ	ਮਾਇਕੀ ਅਗਨ
ਆਤਮ ਗਿਆਨ	ਯਾ	ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ
ਨਿਰਮਲ	ਯਾ	ਮਲੀਨ
ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ	ਯਾ	ਈਰਖਾ ਦੀ ਸਾੜ
'ਤੂੰ ਹੀ ਤੂੰ'	ਯਾ	'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ'
ਗੁਰਮੁਖ	ਯਾ	ਮਨਮੁਖ
ਆਸਤਕ	ਯਾ	ਨਾਸਤਕ

experience coolness		face the fiery ocean of
of Naam	or	materialism
spiritually knowledgeable	or	live in doubt-fallacy
pure	or	impure or dirty
love the Self within	or	burn in jealousy
'you only you'	or	'me – mine'
guru-orientated	or	self – willed.

**ਢਾਲਣ, ਬਦਲਣ ਅਥਵਾ ਬਨਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੈ ।**

ਕਬੀਰ ਮਨੁ ਪੰਖੀ ਭਇਓ ਉਡਿ ਉਡਿ ਦਹਦਿਸ ਜਾਇ ॥

**ਜੋ ਜੈਸੀ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ ਸੋ ਤੈਸੇ ਫਲੁ ਖਾਇ ॥** (ਪੰਨਾ—1369)

ਕਾਹੂ ਦਿਸਾ ਕੋ ਪਵਨ ਗਵਨ ਕੇ ਬਰਖਾ ਹੈ

ਕਾਹੂ ਦਿਸਾ ਕੋ ਪਵਨ ਬਾਦਰ ਬਿਲਾਤ ਹੈ ।

ਕਾਹੂ ਜਲ ਪਾਨ ਕੀਏ ਰਹਤ ਅਰੋਗ ਦੇਹੀ

ਕਾਹੂ ਜਲ ਪਾਨ ਬਯਾਪੈ ਬਿਥਾ ਬਿਲਲਾਤ ਹੈ ।

ਕਾਹੂ ਗ੍ਰਹਿ ਕੀ ਅਗਨਿ ਪਾਕ ਸਾਕ ਸਿਧ ਕਰੈ

ਕਾਹੂ ਗ੍ਰਹਿ ਕੀ ਅਗਨਿ ਭਵਨ ਜਰਾਤ ਹੈ ।

**ਕਾਹੂ ਕੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਹੋਇ**

**ਕਾਹੂ ਕੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਜਮਪੁਰ ਜਾਤ ਹੈ ॥** (ਕ.ਭਾ.ਗੁ. 549)

1 *Kabeer, the mind has become a bird; it soars and flies in the ten directions. According to the company it keeps, so are the fruits it eats.* 1369

2.1 *Just as wind at one brings in a shower; but at another place it blows away the clouds.*

2.2 *Just as some drink water and the body remains free of disease; But some upon drinking water get diseased and cry out in pain.*

2.3 *Just as the fire assists in the cooking of food and vegetables in a house; But a fire that goes out of control in a house, burns and destroys it completely.*

2.4 *(In the same way), by being in the company of some emancipation is obtained; whilst being in the company of some others jam, are lead by the couriers of death (to hell).*

BG Kabet 549

cldw...../ lyK 81 Bwg 4













